

Presentació

Vaig conèixer l'Alexandre quan ell tenia vint-i-cinc anys. En feia dos que havia acabat la carrera de nàutica i es dedicava a navegar pel món per complir els dies de navegació que s'exigien per a obtenir el títol de pilot de la marina mercant.

Les mancances que va observar en el català marítim especialitzat el van empenyer a dedicar-se a la recerca del vocabulari necessari per a poder escriure amb correcció sobre tots els temes que tinguessin relació amb la mar Catalana i es va dedicar també a recopilar paraules i expressions populars dels oficis de la construcció, de la reparació, del pilotatge i de la maniobra de les barques tradicionals de fusta (abans de la incorporació del motor). Mentre estudiava, havia començat a buscar llibres de cultura marítima de tota mena escrits en català per les paradetes de llibres vells que hi havia a la part baixa de la Rambla de Barcelona, al mercat de Sant Antoni, al carrer de la Diputació —darrere la Universitat de Barcelona— i en diverses llibreries de vell, on mirava, de manera sistemàtica, un per un tots els llibres de les prestatgeries. Va tenir un interès especial pels diccionaris catalans de totes les èpoques —que va anar adquirint al llarg dels anys—, pels números del *Butlletí de Dialectologia* de l'Institut d'Estudis Catalans, pels llibres tècnics i d'oficis publicats durant l'època de la Mancomunitat de Catalunya i durant l'època de la Segona República espanyola, i pels escriptors de casa nostra que tocaven, en les seves obres, temes relacionats amb el vocabulari marítim.

A poc a poc va anar formant una biblioteca, que va anar creixent amb el pas dels anys. Llegia amb amor els llibres i els diccionaris de la A a la Z, i en buidava les entrades que tenien relació amb la mar. De cada entrada, en feia una fitxa —de les petites que venen al mercat— amb totes les dades i, si calia, l'acompanyava amb un dibuix i la desava en un calaix arxivador on n'hi cabien mil. Al llarg de la seva vida, en va omplir més de dos-cents, que representen més de dues-centes mil

fitxes! En una època en què encara no existien els ordinadors, les ordenava per temes i dins els temes, alfabèticament.

Quan no estava embarcat, entre viatge i viatge, durant les seves estades a Barcelona, feiem sortides als pobles de la costa catalana, de Salses a Guardamar. Entrevistava els pescadors i els mestres d'aixa, que ja fa anys que han desaparegut. Prenia nota del vocabulari, feia dibuixos de les peces de les barques i de les eines, recollia les expressions i les diferents variants locals de les paraules, així com la toponímia de la costa, els noms dels peixos i de les senyes dels pescadors. Jo l'ajudava a prendre mides i a fer les fotografies que calien.

Com a complement documental, va col·leccionar milers de postals antigues de barques de fusta d'arreu del món, però essencialment dels Països Catalans (que ell anomenava *Catalunya Gran*), amb la finalitat d'elaborar un catàleg de la tipologia de les barques i de llur distribució geogràfica.

Amb tot el material que va a arribar a recopilar, la seva màxima il·lusió hauria estat treballar amb l'objectiu d'arribar a publicar una enciclopèdia marítima catalana temàtica, per poder conservar i transmetre les paraules del llegat cultural recopilat, divulgar-les, incorporar-les al lèxic modern seguint criteris que no empoïssin el vocabulari nostrat i mantenir el geni de la llengua.

Tot això, ho va fer l'Alexandre sense cap mena d'ajut ni de subvenció, amb una constància titànica. La presentació de la seva tesi de doctorat *Las embarcaciones menores catalanas de construcción artesanal del siglo XX*, que havia elaborat sota la direcció de l'eminent doctor Carles Bas, guia i amic, va ser l'oportunitat de donar a conèixer una part de la tasca realitzada al llarg de la seva vida.

L'amor per Catalunya i per la cultura marítima d'aquest país —que considerava essencialment mediterrània— el va empènyer durant tota la vida i li va donar forces per a no defallir i continuar la seva tasca malgrat la terrible malaltia —i els molestos tractaments mèdics— que va patir durant quinze anys, fins al moment del seu traspàs.

En el fons del seu cor, sempre hi havia una llumeta d'esperança —que mai es va arribar a apagar— que la seva obra no havia estat feta en va. Tinc la confiança que, amb la publicació de la seva tesi de doctorat per l'Institut d'Estudis Catalans, la tasca de l'Alexandre, fruit de tota una vida, es podrà difondre i, com un far que no s'apaga mai, formarà part del llegat de la nostra cultura catalana.

ALÍCIA ARNAU SALA